

Sukupuolitietoisen budjetoinnin työkalupakki EU:n rahastoissa

EIGE on kehittänyt verkkoon työkalupakin, jonka avulla EU:n rahastoihin liittyvissä prosesseissa voidaan soveltaa sukupuolitietoista budjetointia sukupuolinäkökulman valtavirtaistavana työvälineenä.

Kenelle työkalupakki on tarkoitettu?

- EU:n rahastojen ohjelmasuunnitteluun osallistuville hallintoviranomaisille
- EU:n rahastojen hankkeita toteuttaville välittävillä toimielimille
- tasa-arvoelimille
- EU:n rahastojen parissa EU:n tasolla työskentelevälle henkilöstölle

© Chiara Luxardo

Mitä työkalupakki sisältää?

© Amnaj Khetsamtip/Shutterstock.com

Kolmessa ensimmäisessä osiossa käsitellään sukupuolitietoisen budjetoinnin käsitettä ja selvitetään sen merkitystä EU:n rahastojen kannalta. Neljännessä osiossa esitellään 11 käytännön välinettä sukupuolitietoiseen budjetointiin. Ne liittyvät

- EU:n sääntelykehykseen
- kansalliseen/alueelliseen ohjelmasuunnitteluun sekä hanketason tukeen ja
- raportointiin, seurantaan ja arviointiin.

Kunkin työkalun yhteydessä tuodaan esiin hyviä käytäntöjä EU:n jäsenvaltioista ja annetaan linkkejä asiaankuuluviin EU:n rahastojen sääntöihin. Näin käyttäjät saavat tietoa siitä, miksi ja missä kyseistä välinettä käytetään. EIGEn sukupuolitietoisen budjetoinnin työkalupakki on saatavissa 22:lla EU:n kielellä.

Miksi sukupuolitietoisen budjetoinnin työkalupakkia tarvitaan EU:n rahastoissa?

EU:n rahastot ovat tärkeimpiä tapoja vähentää eroja ja epätasa-arvoa sukupuolten välillä EU:ssa. Keskeisenä "horizontaalisenä periaatteena" sukupuolten tasa-arvo on olennainen osa rahastojen oikeudellista ja poliittista kehystä. Se tarkoittaa sitä, että sukupuolten tasa-arvo otetaan monialaisesti huomioon kaikissa EU:n rahastojen poliittisissa tavoitteissa.

Sukupuolitietoinen budjetointi EU:n rahastoissa

- takaa EU:n lakisäätöiden vaatimusten noudattamisen
- lisää vastuuvollisuutta, tulossuuntautuneisuutta ja tehokkuutta EU:n rahastojen varainhoidon suunnittelussa ja hallinnassa
- lisää avoimuutta vahvistamalla naisten ja miesten osallistumista talousarvioprosesseihin
- edistää kestävästä kasvusta, työllisyydestä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevia EU:n tavoitteita sekä EU:n kansalaisten hyvinvointia
- edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kaikessa monimuotoisuudessaan.

11 työvälinettä yksitellen:

Väline 1

EU:n rahastot ja sukupuolten tasa-arvoa koskeva EU:n sääntelykehys

Välineessä esitellään EU:n rahastoja koskevat tärkeimmät EU:n toimintalinjat ja sukupuolten tasa-arvoa koskevat tavoitteet. Tarkoituksena on tukea jäsenvaltioita ja hallintoviranomaisia sovittamaan EU:n rahastoihin liittyvien ohjelmien suunnittelua ja toteuttamista EU:n tasa-arvoa koskevien strategioiden ja sääntelykehysten kanssa.

Väline 2

Analysoidaan sukupuolten välisiä eroja ja tarpeita kansallisella ja alueellisella tasolla

Välineessä annetaan ohjausta siitä, miten sukupuolten välistä epätasa-arvoa ja sukupuoleen liittyviä tarpeita arvioidaan EU:n rahastojen ohjelmissa. Tasa-arvoanalyysin tekeminen varmistaa, että ohjelmasuunnittelu

- perustuu näyttöön
- on laadukasta ja tehokasta
- edistää sukupuolten tasa-arvoa, ja että toimet kohdennetaan syrjäytyneisiin tai muita heikommassa asemassa oleviin naisiin ja miehiin.

Väline 3

Sukupuolten tasa-arvon toteuttaminen käytännössä tasa-arvoa noudattaen poliittisissa tavoitteissa ja erityistavoitteissa/-toimenpiteissä

Jäsenvaltiot voivat käyttää tätä välinettä laatiessaan kumppanuussopimuksia ja kansallisen ja alueellisen tason hallintoviranomaiset laatiessaan toimenpideohjelmia, jotta koko EU:ssa voitaisiin edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kaikessa monimuotoisuudessaan.

Väline 4

EU:n rahastojen koordinointi työ- ja yksityiselämän tasapainon kehittämiseksi

Välineessä selvitetään, miten eri rahastoja voidaan käyttää koordinoimaan työ- ja yksityiselämän tasapainon kehittämiseksi. Sitä voivat käyttää EU:n rahastojen ohjelmasuunnitteluun kansallisella ja alueellisella tasolla osallistuvat hallintoviranomaiset. Sitä olisi käytettävä laadittaessa kumppanuussopimuksia rahastojen yhdistetyn käytön määrittelemiseksi kumppanuussopimuksen tasolla sekä muotoillessa toimenpideohjelmia rahastojen yhdistelmän yksilöimiseksi toimenpideohjelman tasolla.

EU:n tasolla sitä voidaan käyttää myös työ- ja yksityiselämän tasapainoa koskevan direktiivin etenemisen seurannan yhteydessä sekä yleisemmin naisten ja miesten työmarkkinoille pääsyn yhdenvertaisiin oikeuksiin ja mahdollisuuksiin liittyvän rahoituksen yhteydessä.

Väline 5

Kumppanuudet ja monitasoinen hallinto – määritetään asiaankuuluvat kumppanit, tasa-arvoasiantuntijoiden rooli ja seurantakomiteoiden kokoonpano

Hallintoviranomaiset voivat käyttää välinettä varmistamaan, että

- asianomaiset toimijat ja erityisesti ne, joilla on tasa-arvon asiantuntemusta, osallistuvat EU:n rahastojen ohjelmasuunnittelun ja seurannan prosesseihin, ja että
- kaikki EU:n rahastojen ohjelmien suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuvat järjestöt sisällyttävät tasa-arvoanalyysin käytäntöihinsä.

EU:n rahastojen kumppanit ohjaavat ohjelman suunnittelua ja toteuttamista, seuraavat ohjelman tuloksia sekä hyväksyvät hankkeiden valintaperusteet ja arviointisuunnitelmat. Niiden tehtävänä on varmistaa EU:n rahastojen prosessien laatu sekä yhdenmukaistaminen EU:n ja jäsenvaltioiden kokonaisvaltaisten tavoitteiden kanssa.

Väline 6

Laaditaan sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevat määrälliset ja laadulliset indikaattorit

Väline tukee

- sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien määrällisten ja laadullisten erityisindikaattorien määrittämistä ja jo määriteltyjen yhteisten indikaattorien laajentamista kunkin rahaston osalta. Näin jäsenvaltiot ja EU pystyvät seuraamaan, miten rahastot vaikuttavat sukupuolten tasa-arvoon, sekä
- näiden indikaattorien yhteensovittamista tasa-arvoa koskeviin kansallisiin prioriteetteihin. Näin jäsenvaltiot pystyvät seuraamaan, miten rahastot vaikuttavat erityisiin kansallisiin tasa-arvon prioriteetteihin.

Kansallisen ja alueellisen tason hallintoviranomaiset voivat käyttää välinettä apuna ohjelmia laatiessaan, jotta voitaisiin edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kaikessa monimuotoisuudessaan. Väline on olennaisen tärkeä tuottaessa sukupuolinäkökulman huomioon ottavaa tietoa vuotuisiin tuloksellisuustarkastuksiin, ja siitä saadaan tärkeää tietoa seurantakomiteoille sekä väli- ja jälkiarviointeihin.

Väline 7

Laaditaan hankkeille sukupuolinäkökulman huomioon ottavat valintaperusteet

Hallintoviranomaiset ja seurantakomiteat voivat käyttää välinettä tukemaan sukupuolinäkökulman huomioon ottavien hankkeiden suunnittelemista sekä sukupuolten tasa-arvoa koskevien perusteiden laatimista hankkeiden valintaa varten. Tämä on olennaisen tärkeää sen varmistamiseksi, että sukupuolten tasa-arvo otetaan horisontaalisena periaatteena mukaan kaikkiin rahastojen toimiin.

Väline 8

Seurataan resurssien kohdentamista sukupuolten tasa-arvoa varten (käytettävissä myöhemmin)

Välineessä esitellään järjestelmä, jolla voidaan seurata sukupuolten tasa-arvoon liittyviä menoja EU:n rahastojen ohjelmissa. Siinä annetaan tietoa sukupuolten tasa-arvoa koskevien tavoitteiden rahoittamisesta EU:n rahastojen ohjelmissa ja yhdistetään EU:n rahastot EU:n toimintalinjoihin ja kestäväen kehityksen tavoitteisiin – erityisesti kestäväen kehityksen tavoitteeseen 5.c.1 (koskee maita, joilla on järjestelmät sukupuolten tasa-arvoa koskevien määrärahojen seuraamiseen ja julkistamiseen). Hallintoviranomaiset voivat käyttää välinettä talousarvion suunnitteluvaiheessa ja menojen todentamis- ja arviointivaiheessa osana vuotuisia täytäntöönpanokertomuksia.

Väline 9

Valtavirtaistetaan sukupuolten tasa-arvo hankesuunnittelussa

Väline auttaa siirtämään kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien tasa-arvotavoitteet ja -indikaattorit hanketasolle. Hallintoviranomaiset voivat käyttää sitä kansallisella ja alueellisella tasolla hankkeen suunnittelu-, toteuttamis- ja seurantavaiheiden aikana. Hallintoviranomaiset voivat käyttää sitä myös ohjeiden antamiseksi paikallisille toimijoille ja hankkeiden toteuttajille.

Väline tukee sukupuolinäkökulman huomioon ottavien hankkeen valintaperusteiden ja -menettelyjen toteuttamista.

Väline 10

Otetaan sukupuolinäkökulma mukaan seuranta- ja arviointiprosesseihin

Hallintoviranomaiset ja seurantakomiteat voivat käyttää välinettä laatiessaan ns. arviointisuunnitelmaa, joka sisältää väli- ja jälkiarvioinnit.

Arviointisuunnitelmassa esitetään yleisesti, miten ohjelma arvioidaan, myös sen tasa-arvotavoitteiden ja -indikaattorien osalta. Suunnitelmaan kuuluu ohjelmien säännöllinen arviointi, jonka tarkoituksena on parantaa toteuttamisen laatua ja olla pohjana seuraavan ohjelmavaiheen suunnittelulle, sekä väliarviointi vuonna 2024 ja kunkin ohjelman jälkiarvioinnit vuonna 2029. Kaikissa arvioinneissa olisi otettava huomioon ohjelman sukupuolten tasa-arvoon liittyvät näkökohdat.

Väline 11

Raportoidaan määrärahojen osoittamisesta sukupuolten tasa-arvoon

Tässä välineessä esitellään tehokkaimmat lähestymistavat sukupuolten tasa-arvoon käytettävien menojen seuraamiseen:

- talousarvion sukupuolinäkökulman huomioon ottava rahoitustarkastus
- sukupuolten tasa-arvoa edistävien määrärahojen seuraaminen (ks. väline 8)
- sukupuolikohtaisten menojen piiriin kuuluvien tapahtumien analyysi.

Hallintoviranomaisten pitäisi käyttää välinettä menojen todentamis- ja arviointivaiheessa osana vuotuisia täytäntöönpanokertomuksia.

Euroopan tasa-arvoinstituutti

Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE) on EU:n tasa-arvoasioiden tietokeskus. EIGE tukee poliittisia päättäjiä ja kaikkia asiaan liittyviä elimiä niiden pyrkimyksissä naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteuttamiseen kaikkialla Euroopassa tarjoamalla erityisasiantuntemusta sekä vertailukelpoisia ja luotettavia tietoja sukupuolten tasa-arvosta Euroopassa.

© Euroopan tasa-arvoinstituutti, 2020

Jäljentäminen on sallittua, jos lähde mainitaan.

Euroopan tasa-arvoinstituutti
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
Liettua

Yhteystiedot

<http://eige.europa.eu/>

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/user/eurogender

<https://www.linkedin.com/company/eige>

eige.sec@eige.europa.eu

+370 52157444

Euroopan unionin
julkaisutoimisto